

Rozdílová zkouška „Psychologie“

pro navazující magisterské studium sociální práce na PVŠPS

Tematické okruhy:

1. Předmět psychologie

Pojetí duševního dění, jeho vztahy k tělu a k okolí. Hlavní duševní funkce – jejich popis a úloha v životě. Pojetí vědomí a nevědomí, úrovně vědomí z hledisek bdělosti a jasnosti jeho obsahu a z hlediska přístupnosti jeho obsahu uvědomění. Cíle vědecké psychologie, její hlavní obory teoretické a praktické, příklady způsobů jejího praktického uplatnění.

(Ř kap. 1, 8, 10; P kap. 2, 3; A kap. 6)

2. Osobnost a jáství

Pojem osobnosti. Hlavní složky osobnosti a jejich vzájemné vztahy v pojetí vrstev, nebo typů, nebo faktorověanalytických soustav vlastností (obecně, nebo na příkladu zvolené teorie osobnosti). Jevový obsah sebeprožívání – „činné já“ a „sebepojetí“, jejich funkce v osobnosti .

(Ř kap. 9, 16; A kap. 13)

3. Metody poznávání duševního dění a osobnosti

Hlavní zdroje poznatků a základní metody zjišťování přechodných duševních dějů a stavů, přetrvávajících duševních vlastností a jejich vývojových změn v osobnosti. Přehled nejčastěji zkoumaných druhů lidského prožívání a jednání a způsobů, jak se projevují a jak se poznávají v psychologickém výzkumu a diagnostice.

(Ř kap. 17; A kap. 12, 13)

4. Čítí, vnímání a pozornost

Zdroje a pochody hlavních modalit vnějšího a vnitřního smyslového čítí v psychologickém a fyziologickém popisu. Způsoby organizování počitků do ucelených vjemů. Povaha, úloha a hlavní vlastnosti pozornosti spontánní a volní.

(Ř kap. 2; P kap. 4, 5; A kap. 4. 5)

5. Paměť a učení

Základní druhy učení, vnější a vnitřní podmínky účinného zapamatování, vybavování a průběhu zapomínání. Postupné úrovně či stadia paměti v průběhu zpracovávání a ukládání pamatovaných obsahů a výsledné uspořádání toho, co je zapamatováno, na úrovni hlavních druhů dlouhodobé paměti.

(Ř kap. 4, 11; P kap. 6, 7; A kap. 7, 8)

6. Představování a myšlení

Povaha a vlastnosti představ a úloha představování v životě člověka. Povaha a vlastnosti myšlení, jeho hlavní druhy a jeho úloha v duševním činnosti. Vztah myšlení k osvojování jazyka a k řeči.

(Ř kap. 3, 5; P kap. 8, 9; A kap. 9)

7. Emoce a motivace

Podstata a hlavní stránky emocí; jejich druhy a jejich funkce v duševním dění. Úloha a způsoby působení motivace v životě. Hlavní druhy lidských motivů z hlediska jejich původu, jejich obsahu či cílů a jejich uplatnění v řízení činnosti člověka.

(Ř kap. 6, 12; P kap. 11, 12; A kap. 10, 11)

8. Vnitřní konflikty, frustrace, stres

Hlavní typy vnitřních konfliktů (např. podle Lewina), jejich psychologické vlastnosti, vliv na člověka a typické průběhy jejich řešení. Pojetí frustrace a stresu a typické adaptivní a maladaptivní reakce člověka v těchto stavech. Způsoby zdravého a nezdravého vyrovnávání se stresem, typické následky nezvládnutí stavů frustrace a stresu.

(Ř kap. 7; A kap. 14)

9. Duševní vývoj v raném a předškolním věku

Hlavní vlastnosti a vývojové změny základních duševních funkcí zjišťovaných v údobí kojeneckém, batolecím, předškolním v oblastech psychomotoriky, myšlení, cítění, sociálních vztahů a řeči. Základní úkoly těchto období pro utváření osobnosti (např. podle Eriksona, či jiných).

(Ř kap. 18; A kap. 3)

10. Duševní vývoj ve školním věku a v dospívání

Hlavní vlastnosti a vývojové změny duševních funkcí v mladším školním věku a v dospívání v oblastech tělesných projevů, myšlení, cítění, sociálních vztahů a řeči. Hlavní účinky vývojových změn v těchto obdobích na další utváření osobnosti.

(Ř kap. 18; A kap. 3)

11. Duševní vývoj v dospělosti a ve stáří

Hlavní vlastnosti a vývojové změny kvality a výkonnosti duševních funkcí, sociálních vztahů a životních úkolů v údobích mladší, střední a pozdní dospělosti a ve stáří. Základní úkoly těchto období v utváření osobnosti.

(Ř kap. 18; A kap. 3)

12. Interpersonální vnímání a postoje

Osobnostní a situační podmínky rozhodující o vnímání druhých a sebe sama; pojetí sociálních schémat, stereotypů, osobních stylů v interpersonálním vnímání. Povaha sociálních postojů, jejich hlavní obsahové složky a jejich vztah k prožívání a chování.

(Ř kap. 14; A kap. 17)

13. Sociální interakce a vliv

Typické způsoby ovlivňování prožívání a chování jedince přítomností druhých lidí a jejich chováním. Obvyklé druhy mezilidského působení – vyvoláváním nápodoby, podmiňováním, sugescí, přesvědčováním. Vlastnosti a způsoby vystupování osob, které rozhodují o míře jejich vlivu na názory, postoje, hodnoty, rozhodování a počínání lidí. Vlastnosti situací podněcujících interpersonální chování buď agresivní, nebo přátelské povahy.

(Ř kap. 14; A kap. 19)

14. Sociální komunikace a interpersonální vztahy

Vymezení mezilidské komunikace a jejích hlavních prvků. Hlavní druhy komunikace podle vzájemného postavení zúčastněných osob, podle užitého prostředku sdělování a podle jejího účelu. Zjevná podoba komunikace a uplatnění metakomunikace. Vymezování vzájemného postavení a vlivu osob způsobem a obsahem komunikace. Vlivy narušující průběh a účinek poskytovaných a přijímaných sdělení.

(D kap. 1, 2, 6, 8; V kap. 1, 3)

15. Psychologie sociálních skupin

Primární a sekundární skupiny; jejich příklady, jejich znaky, účely a úlohy v životě jednotlivce a společnosti. Typické pozice a role jejich členů z hlediska poměru jejich vlivu na plnění účelu skupiny a na kvalitu vzájemných vztahů ve skupině. Hlavní styly vedení skupin, jejich výhody a nevýhody vzhledem k účelu skupiny.

(Ř kap. 14; A kap. 19)

Poznámka ke studiu a zkoušení:

Student/ka je zkoušen/a ústně nebo písemně, s důrazem na vysvětlení významu základních pojmů, jevů a souvislostí daného tématu a na uvedení příkladů k nim v odborné práci nebo v praktickém životě. Většinu potřebných informací zpravidla obsahuje některá z doporučených učebnic či jejich kombinace, výjimečně je třeba si vyhledat a doplnit si něco z jiného zdroje. Písmena a číslice u jednotlivých otázek odkazují na učebnice, kapitoly a oddíly v nich takto:

Ř ... ŘÍČAN, P. (2005). Psychologie. Příručka pro studenty. Praha: Portál.

P ... PLHÁKOVÁ, A. (2003). Učebnice obecné psychologie. Praha: Academia.

A ... ATKINSONOVÁ, R., aj. (2003). Psychologie. 2. vyd. Praha: Portál. Též jako: AH . Psychologie Atkinsonové a Hilgarda. (2012). 3. přeprac. vyd. Praha: Portál.

D ... De VITO, A. J. (2008). Základy mezilidské komunikace. Praha: Grada.

V ... VYBÍRAL, Z. (2009). Psychologie komunikace. 2. vyd. Praha: Portál.